

ПЕРШОДРУКИ

**Володимир
Гнатюк**

**Галицько-руські
народні легенди**

**Том I
Етнографічний збірник**

**Харків
«ФОЛІО»
2018**

1. Початок світа.

А. С почитку, т. є. дуже давно, не було нічо на світі, лиш самі води. Але як Господь Бог возносив се понад водами, то на воді бун дуже великий шум, а з того шуму шос кричало: Хто даст мені руки і ноги, тот буде мені за побратима! — А Бог каже: Розпобратима. Тогди Бог сказав: Най стане се тому, шо у шумі кричце, руки і ноги! Так і стало се. Тогди чорт прийшов ід Богови, каже: Побраті! — А Бог каже: Розпобраті! — Ходили вони то ходили водов, нарешті Бог сказав, шо треба сотворити землю. А чорт каже: Треба сотворити. — Тогди Бог сказав чортови: Иди на тридевету землю і привнеси землі. А як будеш брати землі, то абес так казав: — Земле божа! Беру тебе в імє боже! — А він ек брав тої землі, то так казав: — Земле моя, беру тебе во імє мое! — То доки ввійшов на воду, то ніц не привіс землі, бо то усе вода сполокала. Бог каже: Де земля? — А чорт каже: Вода сполокала. — Біже знов і кажи: Земле божа, беру тебе во імє боже! — А чорт пішов тай каже: Земле моя, беру тебе во імє мое! — Чорт доки ввійшов на воду, то вода усе сполокала. А Бог каже: Біже і кажи: Земле божа, беру тебе во імє боже! Чорт пішов тай каже: Земле божа і моя, беру тебе во імя боже і мое! — Тогди чорт виніс тільки за ніхтя, ек біб. Тогди Бог узав від чорта глину чи землю і зробив так кочіло, малу паланциу, поблагословив, та ек подивили се у оден бік, то очєма не стекли, а ек подивили се у другий, то также очєма не могли подивити се. І так світ уже новий став. Тогди чорт узав се майструвати: Зробив чорт колесо до фіри, але без дирки, а Бог сказав: Зроби дирку. — Він зробив дирку, тай зклав віз. — Зробив сокиру без топорща. — Бог сказав: Зроби топорще. — Він зробив тай рубав дров. А зробив хату без вікон. Бог сказав: Зроби вікна! Він зробив вікна тай стало у хаті видко. Він дуже осердив се, шо він, шо зроби, то все лихо, тай шукав на Господа Бога сітки. Зачєв чорт будувати хату на 20 метрів. Стїна із самого желїза — тай у землю дуже богато закопав так моцно, шо й самий би не виліз із тої хати. А ек ві доробив, то пішов із Богом тай сьв. Михаїлом по земли. А чорт то мав дуже красні

ризи. А Бог каже до Михаїла, шоби Михаїл узев тоті ризи, ек будут купати се. А Михаїл съв. каже чортови: Ходім купати се! — Чорт каже: Ідїм. — Чорт звер ризи тай каже: Ану, ходім! — А Михаїл каже: Іди ти на перідь, ти жай знаєш. — А чорт лиш шгрик у воду, а Михаїл ухопив ризи тай утік. А Бог 100 метрів лід поклав, вер чорта так, шо аби чорт не їв бірше хліб. А Михаїл уже був дуже далеко. А чорт прийшов до леду тай не шїг вийти. А він ек пішов на тридевету землю, а відти ек розігнав се, то еще 100 метрів виштрик, тай каже: Тв хлопец, але і я хлопец! — А ек се подивив, шо ризий нема, а він за Михаїлом ек полетїв, тай хотїв Михаїла їмти. А Михаїл крикнув: Боже! Уже мене чорт лови. — А Бог каже: Машь мечь, борони се! — А Михаїл ек махнув мечем, а то від чорта одні крила упали, та до Михаїла приросли. А чорт знов дуже летит. А Михаїл каже: Боже! Чорт лови! — А Бог каже: Машь мечь, борони се. — Михаїл ек махнув мечем, а то і другі крила упали, та до Михаїла приросли, тай Михаїл утік, бо мав 6-ро крилїв, а чорт лиш одні.

Тогди чорт каже Богови: Ходім, побратї', ід мої хатї! — А Бог каже: Ідїм розобратї'! — Прийшли они ід тїї хатї, а чорт: Ану іди, побратї' у хату. — А Бог каже: Іди ти, розобратї'! — А чорт увїшов у хату, Бог поблагословив, а то двері лиш заперли се. Тогди чорт ек потрес се і заревїв, то стали гори і долини. — І чорт каже: Коли я, Господи, відси вїйду? — А Бог каже: Коли діти не будут на боханці ходити і ек смерека не буде зеленїти, тогди ти вїйдеш відси. А витак Бог скинув ангелїв до пекла, котрі звут се дїволами.

Они ураз ід тому чортови приходили та радили се, ек то би було, аби смерече усхло. А він їм сказаав, шо аби бвли цвїки у смерече, то смерече буде схнути. Але хоч чорти били у смерече цвїки, то однаково нічо не помогало. Тому таке у смеречю суче тверде, ек желїзо.

Вїдтак коли Господь Бог ходив по землї тай каже: Треба сотворити чоловіка. — Тай Бог сотворив чоловіка Адама, а відтак і жену Єву. Але они були зразу у раю, а потому вигнав їх на землю, Адам і Єва мусїли працувати. А чорт прийшов ід Адамови тай каже: Пда-руй менї того, шо наймильнїйше, а ти его не знаєш. — А Адам каже: Бери Тай Адам підписав се і з мїзвїшого пальця кровїю запечатав, а чорт пішов та у Чорне море під білїї камін ісховав. Тай відтак чорт ізробив плуг, запрег конї тай дав Адамови, аби Адам орав. Та правда шо Адам дуже орав, коли він підписав се на свої шоколїня, шо має собї чорт брати.

2. Початок світа і перші люди.

Б. То ще Христа не було, тільки була вода і білий камінь. І утиць предвічний на тым камени собі слочиваў. Али раз гріло сонце і тинь божа была ў водзі. А утиць предвічний мовит до тиши своёйой: Сатайяніне, выйди відны! І він выйшоў і стаў коло вітця небёсного, бо він сотворёный на йангила від Бóга. І зараз Бог шле йго ў воду, ў глубину, бо хоче свѣт заснувати, бы выныс зешлы. Мовит: Іди і будеш мовити: Беру землю ў імня Господне! Він пішоў — а він ўже від разу на але важиў — і мовит: Впру землю ў імня своёй. — Ни выныс нич. — Чоўс так не мовиў, йак йа тобѣ наказаў: Впру землю ў імня Господне? — Йа мовиў. — Непраўда. Ану йди ще раз. — Він пішоў і само так не выныс. — Іди трэтий раз і будеш мовити: Беру землю ў імня Господне. — Він пішоў і зо злости не мовиў: Беру землю ў імня Господне, ай мовит: Беру землю ў імня йго. І выныс тільки за назурами гліны (опов. показує) і тото Бог вышкрептаў шпилькоў, може того было тільки гі бѣб. І Ман Біх тото поблагословиў і зробило сѣ кусняк землі. І повідат Бог до Сатайяніна: Лыгай трóхы, та спл, кой йп де. — А кобыс нѣ дайак ни звѣ! він мовит Бóгу. — Не бі сѣ. — А Сатайянін мовит: Лыгай ты ўперѣд. Бог лых, таї не спит. А він йино лых, таї заснаў. А Бог землю поблагословиў і початá рості ў усѣ бóкы. А він сѣ схóннў: Ого, ўжес нѣ звѣ! Та почáў завальувати землю, думаў, жи заломит ў воду, таї сѣ пазаѣ запаѣе. І де ўпаў, то внесь там долинка йи на землі, а де піднимаў так, жи до горі зломит, то днесь горá. Йак сѣ йуж зробила земля і Ман Біг зачѣнат садити сад. І десь там было пѣатѣро зѣрнѣат і післаў йго Бог: Іди, принеси, будемо садити вóвачі. Він принѣс четвѣро, а пѣѣте сховаў під йлак собі. А Бог сѣ пытат: А де ще пѣѣте? — Там не было. — Йак то не было, коли майпш онь під йавѣком. — А він вынаў, мовит: На, нѣѣ ти бóде на роспѣѣтѣйи. — А Бог мовит: Пѣѣѣ тобѣ бóде на прогнаѣйи. І зараз го заклаў. І днесь, йак сѣ перекетѣ, він утиче за мóре. А він сѣ поты хрестá не боѣаў.

Не хоче він Бóга слухати, а Ман Біг ўзаў і ўмочѣ палець ў вóту і махнуў і зробѣ сѣ свѣѣтѣй Михайл. Бо він і днесь йи ангил Михайл, а не рóдженѣй, тільки сотворёный. І пыгат сѣ Сатайянін Бóга: А на шчо ти тóтó зробѣў? — Ну, на шчо, та ты нѣ не хоч слухати. А він ўзаў, та прыгоршчѣѣи водѣ йак збрѣсѣаў і йѣ сѣ тільки нарабѣло злѣх, йак травѣ. А Бог сѣ пытат: А ты шчо робѣш? — Ге-ге! Буду сѣ с тобоў войувати. А він собі ўже зробѣў колѣспѣцу, тоту шчо гремит, злѣй. Али Бог мовит: Кобы ты пішоў ще помирѣвати глу-

бину, ци глыбоко де йи? - Він пішоў і бавиў під водоў і бавиў сорок днѣў. Али Бог йак заморозиў воду, на сто локот лыг стаў. Али він сьа здогадаў, жи лишѣ на землі колесницю і ни дыйшоў, де дно воды йи, ачи зачаў вертати до горы за колесницеў, бо жаль му, абы святѣй Михайл ни відобраў. А Михайл ўже й ўзяў. Дуркнуў головоў, йак вітам йшоў, ў лыд — лыд бѣльше як на сто сьажень до горы полѣтиў. І він вѣйшоў на зѣмљу, повідат Богу: Тепѣрь сьа будемо воювати! — А Бог мовит Михайлови: Порўш оружьїем своѣим — бо йуж жайи ў руках того, шчо гремит. І Михайл йак загремиў, йак зайшоў бити і ўсы побѣт тотѣ, шчо він зробиў з воды, хыба він сам скочиў Папу Богу під плечѣ: Ей, даруй жиґа! І Бог даруваў му, йиго не ўбиў. І тепѣрь йи ў нас до днесь така поведынка, жи він з воды зробиў злых, йак стрѣсуваў, і днесь хто знаѣи тотѣ, то йи грѣхом, йак ўмѣи жѣнка лишкѣ, абы так (опов. показуе) стрѣсла, або йак сьа чоловік мѣи і руками так маґне.

Али Бог ўзяў і сотвориў Адама з глѣны і десь там до чогось припер. Али він, нек му, прибіг, ўвидѣў і подбугаў пальцем. І днесь черес тотѣ на чоловіци виспа йи. І дѣхнув Бог дѣхом на Адама і оживѣў сьа. Лых спати, а Бог выняў із нього ребрѣ і зробила сьа жонѣ Йїва. Він йак сьа пробудиў, ги аш сьа напудиў, бо він сам лыгаў. А йангл Михайл кляче: Адаме! То жонѣ твоѣѣ, Йїва. То по вас цѣлий сьвіт буде. — І нич ни трѣба было робѣти там, даў Пап Біг рай Адамови і Йїви, навѣть тыто такѣ было, йак тепѣрь похоть, то ўсьо такѣ было; не трѣба ся было ны ўбирати, ны нич. І днесь нихто не змѣрно ў похоть. — Али тот злий наўчиў сьа до Йїви ходѣти. А Пап Біг ўзяў і уисарчиў огньом рай, абы він там не ходѣ. Він прибраѣи спѣсѣбу, йак бы дѣстати сьа до Йїви, бо ни мѣг вытримати без неѣи. І уробиў си рѣру жельзину, поставѣў короз вогень, зробиў сьа так ги вуж і корос тотѣ пересуваў сьа ў рай. А Пап Біг тогды ўзяў го і заклаў: Бодѣс сьа сѣваў, пок сьвѣга, на черевѣ. І ўши й до днесь сьа сѣваѣут; готѣ гаґы, вони й днесь суг; то з нього.

І він ўвѣишоў ў рай, і ўже тотѣ вѣвачѣ, шчо Пап Біг садѣў, ўрѣдили. А на тѣм, шчо він сховаў быў під йазык, то найкрасѣ йапка. А він сьа пытат Адама: Чому ни йиш нони йапка? — Гм, Пап Біг ми заказаў віны йѣсти з ного дѣрева. — Е, він собѣ жалуйи. Нуш, то почкаѣ, йа йду вѣрвати. Пішоў, вѣрваў і даў Адамови йиднѣ і Йїви йиднѣ. Йїва ўкусила і пролыгла, а Адам ўкусиў, ангил закѣпкаў: Адаме. ўжес согришиў! — А він сьа ймиў ту за йапко і ту (ў ший) zostало, і до днесь таѣй йи у хлона: баба прожерла, тому не жайи йапка.

Тыльки Адам согришиў, ўже нема такоґо тыла ги вѣхоть, ўже Адам ўстѣдат сьа тылом. І даў Пап Біг Йїви кудѣљу приѣсти, а Адамови

восьмьліччя і роскіль: На, ты прійалі, а ты доўкола себе сьдьячи конлі, быс жиў. І Адам копле, а ўно ўже жито ці шчось стігне йндіо, а друге сходит, а трэте шче сьійи. А злыі віткыс надбіг: Шчо робиш? — Відиш, мовит, шчос ми паробиў, жи ўже мушу копати. — Та чому так коплеш сьдьячи? — Бо так ми Бог велыў. — Ге-ге! Йа тья ни так пораджу. Устань си, та си али нобы скоплі, та бильше будеш мати. А ўна, гі баба, — віткыс: Та уны праўду повідаўт. Устань. — Він ўстаў, а йангвў кліче: Адаме! Роби покы чола і ўсе голодён будеш. А ты, невесто, дыти без бóльзи ни выгудуйш. Йуш прокляў. І днес так йи у нас, жи чоловік вóре і сьійи, ци пан, ци хто, хто жиїи і тако́го нема́, жебы жовиў: Йа ўже сьтый, не хóчу бильше; хыба ўсе кобы бильше. А баба і днес такої мўкы з дытьми претерпит, жи гірше нигде не може быти.

І йак зайшоў той злыі там ко́ло йшвы зьбывати час і зробиў йи таку дытїну, жи мала двайцїть штýри голоў. І йак заричало під схóдом сòнцьца, то чўти было аж на запад, де заходїло. І Адам сьа ўстрашив то́го, не знаїи, шчо робїти. А злыі мовит: Не бї сьа, запиши ми, шчо будé по то́бї, йа злычў, жи ни будé хыба йндїа. А Адам ни знаў, жи по ным цыліи сьвіт їде. Таї записав то́то, шчо по ным будé і він злычїў, хыба йндїа зыста́ла. І зато́го сьа почаў на́рїд плодїти. І то́то сьа велó доўго. Почали лўди ўже мерéти і ўсло їде до злóго, а Бóгу нема́ ниц, бо він закупїў. Али Пан Бїг даў на сьвітї лўдьом нївы ўсакї: Жїто, пшеницьу, йичмїнь, али ни знаў, шчо кому обїцаў. А злыі мовит: А мїны дашчó! — Та дам ти вовéс. — І злыі їде доро́гоў, таї си бесїдуїи: Вовéс, вовéс! А баба надїшла, таї пытат сьа: Шчо вї, панцўнейку, бесїдуїите? — Тот ни хóче повéсти по шьу, ай мовит: Шчось ми поўбїцаў Бог і ўжеш забїў чéрес тебе. А Бог быў там не даў, він быў тьампў, ай жалуваў вїсá йимў, бо мовит, будўт тыснї лўди, та будўт вовéс їїсти. І днес їдба́т лўди вовéс котрї тыснїшї, хыба нанство та жидїўнá їдба́т ж жїта паленїцы; ў нас то мéде ў млины, а шче вїшше під гóрами — ни шпас, мїт, бїгне — то ў стўпци стовчé вовéс, мїсцт паленá і їїст. — Али він повéдат ба́бї: Аю́, чей мв прига́даш, шчо мв Бог даў? — Може жито? — Ай де. — Та пшеницьу. — Ай де. — Та йичмїнь. — Ай де. — Мóже бїб? — Ай де. — Дось йакá сьїўба́ йи, шчо лўди сьїют, та му перейшла і ни ўга́дала шчо. Мóже зéрно? — А зéрно мы назмвамо вовéс. — Ай де. — Та мóже восéт? — Восéт, восéт. — І днес через пього рóдит сьа ў зéрни восéт, трéта часть, а дадé йи половїна. Бог знаїи, ци чéрез то́то, ци нїт.

Али йндїо́го ра́зу ўже Бог їде доро́гоў, таї гі сумнїй. А він злїбаў йпро: Ты чо такїи сумнїй? Вони собї не вїкали. — А йак

был, мовит, не быў сумніў, дивн, людн сьа рódьат і ўжырайт і до тебе ўсьо, а до мене нич. — Ге! Їа си закупйў. — А Бог сьа пытат: А де тоты псьма сут? — О го-го! то далёко! У воды, у скалы, у вертёні. — А ци йи такый, жебы тоты псьма вгтам добыў. — Го-го-го! Немá. Хыбá йак бы сьа ўрódнў і ўмер і оскрéc, аш тогды добыў бы. І тотó Бог даў, далёко йшло, жи аш сьа ўрódнла Пресьватá Дьыва Мáрйяна і длхнув Бог дўхом на Пресьватў Дьыву і рódнў сьа в мáтери Сус Хрестóс. І жиды йнго потóму мўчили. Ирвйшлó робйтн хрест, роспннáтн йнго, і с того дёрева, шчо алыт маў зёрньа пíd йазьком, крж вробйтн Исўсу Хресту. А човў? Бо він пче тогды, йак словаў пíd йазьк, то верг і мовнў: На, ньай ти будé на роспнáтнйи. Він не знаў. жи так сьа стáне І тогды, йак Сўса Хрестá розпнáлн, умёр на хресты і оскрéc, псьма тоты выпнлнлн і згорлн на воды. А дўшн до царьства йшли с пékла три дóбы. Усьн сьвятый Петрó с пékла выцунтнў, хыбá Соломóна лншйў, бо й Соломóн ўже быў там. Мовнт Петрó: Господн, Соломóн зьстáў. — Нн бн сьа, мовнт, він выйде свóйнмн мўдрощамн. — І він йагурáт почáў вáраз заўйязуватн, цёрькоў стáвнтн, робйтн хресты, а вонн ўзьвалн і выверлн Соломóна.

Зап. в марті, 1899 р. у Мшандн, Старосамбёрського пов. від Грцяц Олнцкн Термьського.

Паралелі: Про те, як Бог дружив із чортом. див. Ястребовъ, Матеріалы. Ст. 119—121. — Киевская Старина, 1887, т. XVIII, ст. 196—197. Про те, як чорт переминив овес на осет, пор. Драгоманов, Малор. преданія. Ст. 14—15. — Чубинський, Труды, I, ст. 79 і 81. — Гріщенко, Етногр. Матеріалы. Т. II. Ст. 15—16. — Максимовичъ, Сочиненія. Т. III. Ст. 489.

Початок сьвіта, перший грїх і відкуплене.¹⁾

В. Ото йндвогo рáзу, коли Бог йшче хóднў ў вoздўсьн и вoзноснў сьа пад вoдáми, бнўа фсьáднй тьа. П чўйн Бог гоўос х нннь. Стўче шатáна. Повідат Бог до ньóго: „Внйд гó мн!“ — Йак вышоў шатан г ньóму, и так ходылн óба на вoздўсьн (х повнтрнў). Зоўпўваў шатан и гвáрнт Бóгу: „Нáне, жебы мы сóбн отпчлнлн!“ — Гвáрнт йóму Бог:

¹⁾ Отсї три оповіданя, записанї в Гуцульщанї, Войківщанї і Демківщанї, сн новлять найповнйшн текстн легенд про початок сьвїта, першнх люднй, їх грїх, прогнанє в рая і т. д. Побіч ннх в одначє цїлий ряд дрїбнйшнх оповідань, що порушують або тн самн, або новн мотнвн самостнйно. З огляду на те, що в кождїм оповіданю приходнть усе щось нове, я подано їх далньше у цїлости одно по однм.

„Иди до исподній, до гґубини морской, вынес піску!“ — И вынѹс. пішоґ и вынѹс. И даґ тот пісок Бѹгу. Бог тот пісок шмарѹ на воѹду и стаґо сѹа кус землї, што собі спочыли. Коли собі спочыли, и вараз собі мыслит шатаи: же кѹбы Бог фснѹѹ, та же пхне го с той землї до воѹды, жебы сѹа фґопіѹ. Але Бог йако Бог йист вѹчний и беско-нѹчний, бес початку и бес кінцѹа. Знаѹ фшѹткѹ мыслѹ и подуманѹа шатаи и свѹствѹ на нѹбого гґубѹбкый сон И заснѹѹ шатаи. Тѹѹды Бог утвѹрдиѹ землѹ на воѹдах и рѹк: „Нѹай сѹа двѹ части пиднѹсе воѹды до обвѹкїѹ, а трѹтѹа част нѹай зостанѹе г жѹрїях!“ — И тѹѹды сотвѹрїѹ сонѹце, абы осунѹило землѹ, напоѹниѹ воѹду рыбаи, воѹздух пта-хѹаи и ствѹрїѹ фсѹи звѹрїи дубраѹи на землї, йаки тѹлько сѹт. Але йак пїздрїѹ на тѹиѹ Бог. што сотвѹрїѹ, то фшѹткѹ дѹбре быѹо. И тѹѹды збѹдиѹ шатаи. И зачуѹваѹ сѹа шатаи и тѹѹды повїдат: „Та тѹму бы трѹба гґазды (господарїа) и шафарїа, жебы тѹм зарїаджаѹ“. — Але повїдат: „Засади ти бы и ѹвоц. жебы маѹ на покарѹ“... — Але гвѹрт Бог до шатаи: „Иди до гґубини морской, там сѹт пїг скаѹѹ йґадрѹ, там йи йґадр сѹи. И вынесеш тѹты йґадрѹ, то йїх посадиѹ“. — И пішоґ шатаи и вынѹс и даґ Бѹгу йґадр шѹст. — „А сѹе — звїдиѹи сѹа Бог шатаи — сѹе дѹе йист?“ — „Не быѹо, пґане“. — Бог му отповїдат: То йҹж повїдаш непраѹѹ“. — И Бог повїдат шатаи-нѹви: „Даї тѹто йґадрѹ!“ — Йак посадиѹ тѹх шѹст, а шатаи отповї-дат: „Йа пѹе мам, бои не нашоґ“. — Виѹ отповїдат: „Майиш, даї го!“ — Шатаи отповїдат и по трѹтї раз, же нема. Бог до нѹбого отповїдат: „Рыґниѹ и пльѹи!“ — И выпльѹваѹ го, бо виѹ го схѹваѹ пид йавѹком. И тѹпер повїдат так Бѹгу: „Нѹай ти бѹде на распїґатїи!“ — А Бог му отповїдат: „А тѹбї бѹде на проґнанїи!“ — Тѹѹды пїздрїѹ Бог на тѹиѹ: — „Трѹба тѹму гґазды и шафарїа“. — Ўзваѹ Бог слїни жѹѹтой и ствѹрїѹ з нїи чѹвѹка и дѹхнѹѹ до нѹбого дѹха свойѹбо бѹбого и даґ йѹму дѹшу несмертѹльнѹ. Назваѹ йѹго чѹвѹком, именѹ Адам. И повїдат му так: „Зрѹблѹ тѹа гґаздом тѹму фшѹткѹму сотвѹрїнѹ, кѹгре-и ствѹрїѹ, даи ти пѹцѹиѹ рай и фшѹткѹ звѹрїи и фшѹткѹ скѹты, бѹде ти з нїх вїльно мяґасѹ йїсти, але йїх хѹвати и не мучїти, бѹде ти з нїх вїльно скѹры на потрѹбу ужывѹати, але йїх не мучїти“. — И так ѹддаѹ Бог Адаиѹи рай! А тѹты дѹрѹва Пґавбїг засадиѹ фсѹи ѹ райѹ; тѹто дѹрѹво, кѹгре шатаи не хѹтыѹ лґати, то быѹо серед самоґо райѹ поса-дженѹе, дѹрѹво йаѹѹѹѹѹе, коѹо райской стѹднї. То йак Бог ѹддаваѹ рай Адаиѹи, то му повїѹ так: „Ото, Адаиѹе, маш пѹцѹиѹ рай, йист тѹвї и йїзвѹднѹе му гґаздом и шафарїѹм и йист тѹѹиѹ. Вїльно ти фшѹткѹ ѹ нїи йїсти и жывѹати, тїлько с тѹго йїдноґо дѹрѹва тѹбї вакаѹїѹ йїсти, бо ф тѹм дѹрѹвї йист смерт и грїх“. — И так Бог там лїшиѹ Адаиѹа. Йїдноґо раѹу приходїт Бог до Адаиѹа и гвѹрт йѹму так:

„Аламе, добрі тобі йист ту ў райу?“ — „Добрі йист, пане, тільки же сьа мі цне, бо йивьдъм сьам“. — И спўстиў Пьанбіг на нього твэрдый сон и Алаж заснуў. И выньаў му Пьанбіг з лывого боку рэбро и зробиў му жэну, підбочницу його, гльа распоряджэньа райу и гльа розвеселыньа Алама. Даў ёй імэно Йива. И так жылі ў райі овоцами весэўо, мьаўо и роскшныі. И прохаджалі сьа коўо той стўдныі райской, с котрой выплывали штырі рькы: Ордан, Тьгрис, Уфрат и Ньіў.

Ци на дэўго зостали ў райі Адам и Йива? Не на дэўго, бо завьидно быўо тэго шчьисьтвья, котре дьистаў Адам од Бэга и Йива, то завьидно быўо шатагу и гльадаў пьтэстўпта, штобы йих скусыти. Прьшоў йьден раз шатагу до райу, зробиў сьа гьагом и вьтяг сьа на йьбви на тэту заканау. И приадрьа сьа на нього Йива, фстрамьа сьа, — а він до пий гварит: „Нэ бий сьа, пьаны! Мэий жьаўо тьа не фьусит! Але скштуй йьпка тэго заканаэго, та бьдеш знати, што йи зьуэго, што доброго“. — И она што раз призераўа сьа бэрже на йьбвин, а йьпка што раз йи кршше сьа ў очах робили. На йьден раз сьа одважьа и йьпко вьрваўа, и тэго йьпка фьусьа и Адамэви скштувати даўа. И Адам йьпка фьусьа, скштуваў и зарав пэнаў, же йуж йист гоўый. И сам сэбе сьа зафьтвдаў (заганьбьаў), и так сьа видьили обэий гоўы и йьдчо другэго сьа ганьбьаўо. И поховали сьа поза дэрева, поза корьня. И прьходит Бог —: „Адаме, дэ йис?“ — „Схэваў йим сьа, пане.“ А йак сьа поховали, то поькрывали сьа ўоцўшом, гоўогу сэбьу. — Гварит Бог до Алама: „Чэп йис сьа схэваў?“ — „Бо-и, пане, гоўый“. — А йак ты знаш, же-с гоўый? Мэже-с йьу йьпко заканаэ?“ — „Таг йист, пане“. — „А нашто-с йьу?“ — „Бо ми Йива даўа. Йива мьа звэўа и Йива ми даўа“. — А гварит Бог до Йивы: „Нашто-с тэто йьпко вьрваўа?“ — „Бо мьа гад зьвьу“. — Гварит Бог до гада: „Ты бьдеш сьа на черэви сэвийм воўочьти и пьсок бьдеш йьсти“ — а до жэны гварит: „Ты бьдеш г боли тьвойі дьити родьти“ — а до Алама гварит: „Тэбе вьжэну з райу и с тьбэиш жэном Йивом и дам тэбэ йншэ зэжльу. Але гльа тэбе бьдэ непьидна, мьснш робьти х пэты чэўа тьбэго, а бьдут ти сьа родьти тэрна и бодакы“. — А до Йивы гварит: А ты мьснш прьаести, жэбы-с прьодьа грьшше тьаўо тьбэиш“. — И так зэсэўа Бог ангэўа Серафьма и так вьгнаў Адама з райу. И так зьстаў рай гльа Адама завькьыиш.

Тьрваўо то так штырі тьсэачы льит. И потэму йшли фьлы дьшмы до охтвэни, так правэдыны йак и неправэдыны. И пэтым, йак вьстэпэўо штырі тьсэачы льит, бесьидьют дьшмы мэдже сэбом ў охтвэни: „Пэвий Бог до Адама, же не на вькы нас омьшарит от сэбе. А тьрэба ити прьсьитя Бэга, жэбы нас бггиль вьбэвиў.“ — А кто пьдэ? Фьшгькы так ўрэкли: „Адам йист прьотцом, Адама Бог сотвьориў, Адам-з Бэгом бесьи-

дѣлаў, Адам Бѳга видѣў, А там согрѣшў, - Адам нѣай іде Бѳга просїтї!“ — Коли сѣа Адам выбраў до Бѳга ѳтца просїтї, и прїшоў на двѣ дорѳгы, іїдна бѣўа дорѳга шырока, сыпана камїньом, а дрѳга дорѳга бѣўа ўска, тернїста. И Адам сѣа обернуў за дорѳгоў шырокоў. Прїшоў перед ворѳта райскы. Задѳркаў до ворѳт райскы, -- ворѳта райскы вышлї, поїмала го, перевернѣли, збїлї, скервалїлї, обдѣрлї до наґа и выпшарѣлї. Обернуў сѣа з велїкы пѣачом и ж жалѳом и прїшоў на дорѳго ўску, тернїсту и за том дорѳгоў прїшоў перед ворѳта небѣсны. Задѳркаў до ворѳт небѣсны, — обѣват сѣа ангеў божыї: „Кто там дѳркає?“ — „Іа Адам, пѣршы чѳвек!“ — „Во іа ту стѳбу штѳрї тисѣачы рѳкїў, а ішче нїкто не дѳркаў, аш ты пѣршыї“. — Зѳраз на тѳто ангеў божыї лѳбїг перед Бѳга ѳтца и повїдат му: „Іане, прїшоў пѣршы чѳвек до тебе, імѣном Адам, и прѳсїт тѣа о ўаску альбо о мѣўосѣрдѣ, жебѣ-с го оттѣнталь, с той невѳлы выпровѣдїў“. — Але Бог повїдат до ангеўа: „Ид го припровѣд ту!“ — И припровѣдїў ангеў божыї Адама перед Бѳга ѳтца: гоўѳго, наґѳго и скырѣауленѳго. И повїдат Бог до Адама: „Пѳшто с прїшоў и што хочеш?“ — „ѳто, іане, прѳшу тѣа, жебѣ-с мѣа оттѣнталь выпровѣдїў!“ — А Бог отповїдат до нѳго: „Хѳтыї іис бѣтї рїшныї лѣну тѳѳму, а тѣлер іис найґршыї и найґршнѣшныї от фшѣткы зѣврїў и скѳтыў!“ — Тѳўды Адам гѣарїт до Бѳга ѳтца: „Іане, нѣай бѳде мѣўосѣрдѣ тѳѳїи на ії!“ — А Бог отповїдат до Адама: „Што, грїшнїку, мѣўосѣрдѣ мѳїи іїст?! Идїї од мѣне, нѳ маш ў мѣне ўаскы“. — И так Адам пішоў од Бѳга ѳтца бѣз надѣїї. Але Бог іако Бог пісѣаў ангеўа до райу, штѳбы му ўротнїцы райскы оддѣлї шѣаты (приодѣву), жебѣ не прїнѣус велїкоґо смѳтку до охтѣаїи. Та не прїнѣус нї смѳтку, нї надѣїї (потѣхы). Пѳтыї гѣарїат сѣватоблѣвы мужѳве мѣдже сѳѳѳоў с фшѣткы дѳшы: „Выбѣрме мѣдже сѳѳѳоў сѣватоблѣвых мужнїї: прѳрѳка Іїзѣкїў, прѳрѳка Іїрѣмїў, правѣдоґо Іѳва, Нафтанаїўа, царїа Давїда — и так нѣай їдут просїтї Бѳга ѳтца, жебѣ нас Іанѳїг ѳтталѣ выбѣаїў, с той охтѣаїи“. — И коли так сѣа выбраїи сѣватоблѣвы мужѳве, и так їшлї до Бѳга ѳтца, аль непрѣстанѳно їшлї и хвалїлї Бѳга за дорѳгоў, непрѣстанѳно возопїїўшче и ґѳаґольшче: „Сѣват! сѣват! сѣват Господ Бог самаѳг (= сам Бог; поясн. оповїдача.)! Исполнь нѳбо, исполнь и зѣвля сѣаґы тѳѳїїа!“ — Коли прїшлї на двѣ дорѳгы, не обернѣлї сѣа за дорѳгоў шырокоў, лѣм за дорѳгоў ўскоў, тернїстоў. Іако прїшлї перед ворѳта небѣсны, сѣпїаїўчї и просѣачї Бѳга, и стѳїат перед ворѳтаїи небѣсныма, пїкто не сѣмїў дѳркаїтї во ўрѳта небѣсны. Ангеў стѳїїт по дрѳгї сторѳнѣ ворѳт и гѣарїт іїа: „Што не тужыте (дурѣѣте) во ўрѳта небѣсны?“ — Онѣ отповїлї: „Во не сѣмїме“. — „Чѳм?“ — „Бѳ-ѣме грїшны“. — Гѣарїт ангеў божыї до Іѳва: „Іѳве, тѳжы во

ўрата!“ — И задўркаў Йоу до ўрат небесных. Отворіў ангеў божий ворота небесны и лішиў ііх так стоіаці. И сам лобіг перел Бóга óтца и повідат до Бóга óтца: „Отче, прішли сўўгы твоіа (сўўаи твоіі) и прóсбат мвўосóрдьа твогó“. — Нá тот час отступіўа од пьогó праўда, од Бóга óтца, а прішўо мвўосóрдьа, сéстра праўды, и пріступіўо до Бóга óтца, а праўда ішўа робіти свóіі устáвы. И повертат сьа праўда и гвáрт так до Бóга óтца: „Иак йуж стóйу штўірі тисьáчы рóкі и робльу праўду, а ішче-м тьа не видіўа так весеўогó и радосвóгó. Иак іис гнэс...“ — „А то прібіўа сéстра твоіа мвўосóрдьа до мéне, котра бйўа штўірі тисьáчы рóкіў замкнэна, и так весóлу и радўіу сьа шьоў“. — И мóвгт тоўды Господ Бог до шўжій сьватоблívых и до сўўгіў свóііх: „Выбэрте мéдже сóбoм чоўовіка, котрый бы нé маў гріху!“ — Отповіў Йоў: „Не йи мéдже нáми чоўовіка без гріху, бо ў гріху зме спўоджэны, ў гріху зме породжэны и грішны йнáдме“. — И отповіў Бог до Йо́ва: „Йóве, дóбре-с повіў. Итте до охтвáни и сьітте и ждйіте, а йа вам прішльу' сьна мoйогó йндіпорóдного, котрый вас оттáнтил выпровáднт“. — Иак ішли сьватоблívы мужóуе весёо од Бóга и фтйішно и радóсно. же достáли обітнїцу, — йак прішли до охтвáни, так сьпівáли и Бóга хвалїли, аж ў охтвáни сьа робйўа йáснїст. Шатáну бйўо завїдно и заздросно. Повідат: „Не так скóро то сьа мóже стáти, бо тобы сьа народїти, цóтыи гмéрти, на крэсьты роспїáтому бйты, и так ту прїти. А хoц бы то аж и так зрóбнў, жóбы то аж и так бйўо, то йа постаўльу ту стоп велїкий, желїзный, тьáшкый серед охтвáни, то йак бы ту прішоў, дам до тóгó стóпа приковáли тьáшкы гáйдáны, — то йак бы ту прішоў, то и йогó ту зáмкну, то и вїн ту мўсит сьїдїти“.

Кóли Исуе Хрїстос сьа народнў и роспїáтый бму и дўша йогó фступнўа до охтвáни, и повідат шатáна до Хрїста: „Йуж йист ту? То хóтыў бис мóже фсэі дўшы ўзвáти? А вїдш, йакый йа ту на тебе пьáц мам? Йа ту мам на тебе стоп постаўлэный и кáйдáны приковáны, и ту тьа зáмкну, то и ты ту бўдеш“. — А Исуе Хрїстос повідат так: „То зáмкнеш, тйлькó мї фкáж, йак мам стáти“. — Шáтан стау кóуо стóна и фкáзáў му: „Тáк бўдеш стóйáў ф тых гáйдáнах“. — А гáйдáны трїсли и зáмкли сьа на шатáны. И так зóстаў шáтан стоїаці. Хрїстос обэрниў сьа до Йўды, котрый го прóдáў за трїгцет сребренїкїў Садукéйїм, Фарисéйїм, старшїныи жыдыўскї, и зьвїдуїи сьа го Хрїстос: „Йўдо, што бйльше, цї мoгó мвўосóрдьа, цї твоііх грїхїў? — Отповіў йóму Йўда, же бйльше йогó грїхїў, йак Хрїстовогó мвўосóрдьа“. — То отповіў му Хрїстос: „Зостанеш ту аж до сўду“. — А ішче му Хрїстос не отповіў, же на вїкы, лем до сўду. И так выбáвнў фшыткы дўшы а охтвáни и пріпровáднў до нéба. Но, и кóнец.

Зап. від Дмитра Сешцї в Котáни, 6. серпня 1900 р. О. Роздóльскїи.